

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев2 3051/2020
16.12.2021. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић и Данијеле Николић, чланова већа, у парници из радног односа тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Ђура Угљешин адвокат из ..., против туженог „Нафтна индустрија Србије“ АД Нови Сад, чији је пуномоћник Бранислав Грујић адвокат из ..., ради поништаја решења о отказу уговора о раду, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1560/19 од 11.05.2020. године, у седници већа одржаној дана 16.12.2021. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1560/19 од 11.05.2020. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиоца за накнаду трошкова поступка по ревизији.

Образложење

Пресудом Основног суда у Панчеву П1 335/18 од 20.03.2019. године, поништено је решење туженог број .. од 08.04.2014. године и обавезан тужени да врати тужиоца на рад и да му надокнади трошкове парничног поступка у износу од 332.250,00 динара у року од осам дана од правноснажности, под претњом принудног извршења.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 1560/19 од 11.05.2020. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог и потврђена пресуда Основног суда у Панчеву П1 335/18 од 20.03.2019. године. Ставом другим изреке, одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Тужилац је поднео одговор на ревизију, са предлогом да се иста одбаци или одбије, а тужени обавезе на накнаду трошкова поступка по ревизији.

Одлучујући о изјављеној ревизији, на основу члана 408. и члана 441. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да ревизија туженог није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Нису основани наводи ревизије да је другостепени суд, погрешним тумачењем налаза вештака по питању урачунљивости тужиоца, учинио битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези са чланом 8. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, оспореним решењем туженог од 08.04.2014. године тужиоцу је отказан уговор о раду због повреде радне дисциплине (долазак на рад у алкохолисаним стању), предвиђене чланом 74. став 1. тачка 3. Колективног уговора туженог и чланом 21. став 3. тачка 2. подтачка 3.1 уговора о раду од 03.07.2006. године са анексима. Тужилац је 20.01.2014. године, приликом доласка на посао у прву смену, алкотестиран и тако утврђено постојање алкохола у крви у количини од 1,67‰. О извршеном алкотесту сачињен је записник који тужилац није желео да потпише. Тужилац је 22.01.2014. године отворио боловање, а од следећег дана започео је са лечењем од алкохолизма. Током хоспиталног лечења, у периоду од 30.01.2014. године до 31.03.2014. године, постављена је дијагноза зависност од алкохола - алкохолизам са развојем психичке и физичке зависности (токсикоманска фаза тешког степена). Реч је о болести зависности хроничног тока која је резултат дугогодишње злоупотребе алкохола. Тужилац је са употребом алкохола започео у време адолесценције. Са злоупотребом алкохола почиње од 2003. године, када је јављају симптоми психичке, а затим и физичке зависности од алкохола. Током 2011. године долази до пада толеранције на алкохол и развоја феномена „прве чаше“, који се испољава у немогућности тужиоца да прекине са употребом алкохола све до опијања. У тужиочевој клиничкој слици, због изражене токсикоманске фазе алкохолизма, доминира опсесивна потреба за алкохолом који је ушао у његов метаболизам, тако да тужилац има основни циљ да задовољи потребу организма за алкохолом. У периоду када се десио догађај који је био разлог за отказ уговора о раду тужилац се налазио у токсикоманској фази алкохолизма тешког степена. У тој фази тужилац није могао вољно управљати императивном потребом организма за алкохолом. Напротив, потреба за алкохолом управљала је његовим размишљањем и понашањем. У време када је, пре доласка на посао, конзумирао алкохол и приликом доласка на посао у алкохолисаним стању тужилац није био способан да управља својим понашањем. Његова способност схватања последица таквог понашања била је битно смањена у тежем степену, који је у форензичко-психијатријском и клиничком смислу ближи категорији укинуте, него очуване способности.

На овако утврђено чињенично стање, нижестепени судови су у овом спору правилно применили материјално право.

Одредбом члана 179. став 1. тачке 2. и 3. Закона о раду („Службени гласник Републике Србије“ број 24/05 ... 32/13) прописано је да послодавац може отказати уговор о раду запосленом који својом кривицом учини повреду радне обавезе утврђене општим актом или уговором о раду и ако не поштује радну дисциплину прописану актом послодавца, односно ако је његово понашање такво да не може да настави рад код послодавца.

Из наведене одредбе следи да се само урачунљивом лицу може отказати уговор о раду због повреде радне обавезе, односно непоштовања радне дисциплине. Запослени је урачунљив ако је способан да расуђује и одлучује о својим поступцима. Способност за расуђивање је елемент свести и испољава се у могућности запосленог да схвати

значај својих поступака, а способност за одлучивање је вољни елемент и огледа се у могућности запосленог да управља својим радњама. Неурачунљивост је стање у којем запослени не може да схвати значај својих радњи и да управља својим поступцима. Оно може бити последица душевног оболења (трајног или привременог), привремене душевне поремећености и заосталог душевног развоја. Такво стање утврђује се према времену извршења повреде радне обавезе, односно радне дисциплине, на основу налаза и мишљења неуропсихијатра.

У конкретном случају, вештачењем је утврђено да је у време учињене повреде радне дисциплине, као разлога отказа уговора о раду, тужилац боловао од менталног оболења - хроничног алкохолизма у токсикоманској фази тешког степена. У то време тужилац није био способан да управља својим поступцима, како приликом конзумације алкохола пре доласка на посао, тако и приликом доласка на посао у алкохолисаном стању. Његова способност схватања последица таквог понашања била је смањена у битном степену, до категорије ближе укинutoј него очуваној способности. У таквим околностима, нижестепени судови су правилно поступили када су поништили решење о отказу уговора о раду, јер је исто донето због понашања тужиоца на које он није могао вољно да утиче, нити да схвати његове последице.

Ревизијом туженог, наводом да је тужилац сам себе довео у стање алкохолисаности, правилност примењеног материјалног права оспорава се са позивом на правило *actiones liberae in causa*. Реч је о правилу кривичног права на основу кога је лице које себе употребом алкохола, дрога или на други начин довело у такво стање да није могло да схвати значај свог дела или да управља својим поступцима, кривично одговорно за кривично дело извршено у таквом стању, ако је у време довођења себе у такво стање поступало са умишљајем или из нехата у односу на кривично дело које је извршило. У кривичноправном смислу то значи да ако је учинилац у време уживања алкохола, дрога или довођењем себе на други начин у наведено стање био урачунљив, у односу на кривично дело које је касније учинио, биће одговоран за то кривично дело и ако га је учинио у неурачунљивом стању.

Наведено правило се у овом случају не може применити на одговорност тужиоца за повреду радне дисциплине. Тужилац ни у време када је себе довео у стање алкохолисаности, у којем је дошао на посао, није био способан да управља својим поступцима и да схвати њихове последице, а у таквом стању налазио се и у време када је учинио повреду радне дисциплине због које му је отказан уговор о раду. Вештачењем је утврђено да код тужиоца постоји болест зависности хроничног тока, која се у време када је учинио повреду радне дисциплине налазило у токсикоманској фази тешког степена. У тој фази потреба за алкохолом управљала је тужиоцевим размишљањем и понашањем, тако да он није био у могућности да вољно управља том, императивном потребом његовог организма. Хронични алкохолизам је разлог неспособности тужиоца да схвати значај својих радњи и да управља поступцима, због чега нема места примени означеног правила у таквом стању.

Нису основани ни наводи ревизије којима се оспорава чињенично-правни закључак судова о степену смањене урачунљивости тужиоца. Овим наводима се у суштини оспорава чињенично стање утврђено вештачењем - налазом и мишљењем вештака о битно смањеној урачунљивости тужиоца, која је у време учињене повреде радне дисциплине била ближа укинutoј, него очуваној способности за расуђивање.

Нису прихватљиви наводи ревидента да се оваквим пресуђењем практично искључује могућност послодавца да откаже уговор о раду запосленом који на посао долази у алкохолисаном стању. Послодавац не може отказати уговор о раду ако је повреда радне обавезе, односно непоштовање радне дисциплине учињена у стању неурачунљивости, изазване душевном болешћу - хроничним алкохолизмом. Међутим, акутна алкохолисаност не утиче на искључење кривице као основа одговорности, јер ако запослени у таквом стању врши недозвољене радње одговара што је сам себе ставио у то стање.

Из наведених разлога, на основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у првом ставу изреке.

Одлука о захтеву тужиоца за накнаду трошкова поступка по ревизији, садржана у другом ставу изреке, донета је применом члана 165. став 1. у вези члана 154. ЗПП. По оцени Врховног касационог суда, трошкови одговора на ревизију нису били нужни, па зато тужилац нема право на њихову накнаду.

Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић